

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОФІЛАКТИКА І КОРЕКЦІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність А2 Дошкільна освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “26” серпня 2025 року

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Профілактика і корекція девіантної поведінки
Викладач (-і)	кандидат педагогічних наук, доцент Кирста Наталія Романівна
Контактний телефон викладача	+380506123995
Е-mail викладача	nataliia.kyrsta@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації за розкладом
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст, види, психологічні чинники та особливості корекції девіантної поведінки особистості на різних вікових етапах, формування відповідних компетентностей у майбутніх вихователів ЗДО . Оволодіння методами діагностики і педагогічної корекції поведінкових девіацій дітей дошкільного віку.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння здобувачами фундаментальних і найновіших експериментальних та прикладних досліджень вітчизняних і зарубіжних учених з проблем девіантної поведінки. Формування психологічної готовності здобувачів до корекційної діяльності та профілактичної роботи з дітьми дошкільного віку.	
Основними цілями вивчення дисципліни є оволодіння здобувачами варіативними підходами, що склалися в теорії і практиці вітчизняних і зарубіжних досліджень, щодо проблем девіантної поведінки; змістом основних понять, а також структурою, типами та критеріями основних видів девіантної поведінки; механізмами формування поведінкових девіацій дітей дошкільного віку; розуміння гендерних, вікових, етнокультурних і професійних девіацій; напрямів взаємодії у діяльності вихователя і практичного психолога щодо надання допомоги особистості з девіантною поведінкою; формування вміння виявляти закономірності прояву основних поведінкових девіацій дітей дошкільного віку; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у виникненні	

різних видів поведінкових девіацій; добирати адекватні стратегії педагогічного впливу на вихованців та батьків; аналізувати конфліктні ситуації і знаходити ефективні способи їх вирішення; використовувати основи корекції поведінкових девіацій; застосовувати знання дитячої і педагогічної психології з метою оптимізації власної практичної діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

за стандартом вищої освіти України

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Загальні компетентності

за професійним стандартом

ЗК.01 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.06 Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності (етична компетентність).

Фахові компетентності

за стандартом вищої освіти України

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил

поведінки.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

Фахові компетентності

за професійним стандартом

A1.1. Здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу

A2.2. Здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти

B1.2. Здатність організовувати психологічно безпечне освітнє середовище.

B1.1. Здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії.

B1.2. Здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість.

B3.1. Здатність враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень.

Г2.3. Здатність дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі.

Результати навчання

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу.

ПР-16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни–3 кредити / 90 годин

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції,	12/4

семінарські заняття / практичні / лабораторні		18/6		
самостійна робота		60/80		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий
VIII	012 Дошкільна освіта	4		вибірковий
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Психолого-педагогічні засади девіантної поведінки особистості		2	2	6
Тема 2. Структура, типи, клінічні форми девіантної поведінки		-	2	6
Тема 3. Чинники девіантної поведінки особистості		2	2	6
Тема 4. Гендерно-вікові аспекти девіантної поведінки особистості на різних вікових етапах		2	2	8
Тема 5. Характеристика моделей поведінкових девіацій дітей дошкільного віку		2	2	8
Тема 6. Діагностика особистості дитини з девіаціями поведінки		2	2	8
Тема 7. Профілактика і корекція поведінкових девіацій дошкільників у ЗДО		2	2	6
Тема 8. Програми корекційної роботи з дітьми дошкільного віку відповідно до проявів соціальної дезадаптації		-	4	12
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	У процесі контролю рівня знань й активності здобувачів оцінці підлягають рівень знань, продемонстрований у відповідях з теоретичного матеріалу та активності під час обговорення тем практичних занять, у формі доповнень до відповідей інших здобувачів. Оцінювання знань здобувачів:			

	• письмові, усні опитування, тестування; • перевірка практичних навичок; • проекти; • безпосереднє спостереження за діяльністю фахівців. Оцінювання знань здобувачів з освітньої компоненти здійснюється на основі результатів поточного контролю - максимальний бал - 100. Поточний контроль передбачає оцінювання знань здобувачів щодо засвоєння програмового матеріалу з курсу на практичних заняттях - 90 балів та у процесі виконання ними завдань самостійної роботи - 10 балів. Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав у сумі мінімальну кількість балів (50 балів) він може бути рекомендований на повторний курс з вивчення даної дисципліни http://surl.li/lnemjr Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (https://surl.li/gbnrhg).
Вимоги до письмових робіт	Письмових робіт не передбачено
Практичні заняття	За роботу на практичних заняттях здобувач максимально отримує – 90 балів (мінімально 50), 10 балів – самостійна робота. Пропущенні практичні заняття здобувач відпрацьовує індивідуально, виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного заняття роботу. Для цього використовується: - усне опитування; - тестування; - перевірка творчих завдань; - захист презентацій; - перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу, самостійної роботи.
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуском до заліку є відвідування здобувачем більше 50% практичних занять, пройдено тестування на платформі дистанційного навчання, виконання завдань самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Залік виставляється на основі отриманих балів за практичні заняття (90 балів) та самостійну роботу (10 балів) в межах 50 -100 балів.

	Максимальна кількість балів – 100. Навчальний матеріал з освітньої компоненти вважається засвоєним, якщо здобувач у сумі набрав 50 і більше балів за 100-бальною шкалою. Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (50 балів) він може бути рекомендований на повторний курс з вивчення даної дисципліни. http://surl.li/lnemjr
--	--

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність

Не припустимі плагіат та списування. Обов'язкове виконання всіх поставлених завдань. Лекційні заняття студентом не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу є обов'язковим.

Викладання курсу базується на активній взаємодії зі здобувачем, на політиці академічної доброчесності.

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Карпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція). <http://surl.li/xrmhcn>

Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

<http://surl.li/dtvbvg>

Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна заадресою:

<http://surl.li/kmsfjx>

Відвідування занять: лекційні заняття студентом не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу є обов'язковим.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<http://surl.li/mqgybx>

Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

<http://surl.li/twjnhq>

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання. <http://surl.li/lelusy>

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти - сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Ознайомитися з положеннями можна за адресою: <http://surl.li/ghltsj>

Додаткові бали отримують здобувачі, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Ознайомитися з положеннями можна за адресою: <http://surl.li/jcortn>

8. Рекомендована література

1. Бочелюк В., Жадленко І., Панов М., Турубарева А. Корекція девіантної поведінки підлітків. К: Центр учбової літератури, 2024. 442 с.
2. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посіб. до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» : у 2 ч. Ч. 1. Теоретична частина. Вид. 2-ге, перероб. і доповн. К., 2016. 188с.
3. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посіб. до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» : у 2 ч. Ч. 2. Практична частина. Вид. 2-ге, перероб. і доповн. К., 2016. 193 с.
4. Головка Н. І. Соціальна профілактика правопорушень: навч. посіб. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 174 с.
5. Гура С.О. Психологія суїциду: навч. посіб. Х.: НУЦЗУ, 2016. 129 с.
6. Жданович Ю.М. Педагогічна анімація як засіб соціально-педагогічної підтримки дітей вимушених переселенців. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2016. № 1. С. 119-123.
7. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с.
8. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. К.: 2016. 414 с.
9. Корнєшук В., Волошенко М., Олло В. Профілактика та корекція девіантної поведінки підлітків. К: Гельветика, 2021. 136 с.
10. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с.
11. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Вид-во «Каравела», 2017. 470 с.
12. Пихтіна Н., Пихтін М., Федорченко Т. Профілактика девіантної поведінки дітей і молоді: психолого – педагогічні та соціально правові аспекти. КНТ, 2023. 376 с.
13. Психологічні механізми ресоціалізації осіб з девіантною поведінкою в умовах суспільних змін : монографія / Максимова Н. Ю., Грись А. М., Манілов І.Ф., Литвинчук Л.М., Рябовол Т.А., Філоненко Л.А., Максим О.В., Щербина-Прилука В.М.; за ред. Н. Ю. Максимової. К.: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 272 с.
14. Сушик Н. Соціальна профілактика девіантної поведінки підлітків. Нова педагогічна думка. 2018. 83 с.
15. Теорія та практика профілактичної роботи з дітьми, схильними до девіантної поведінки: український і міжнародний досвід: монографія / О. Янкович, О. Кікінежді, І. Козубовська, В. Поліщук, Г. Радчук та ін. Тернопіль, 2018. 300 с.
16. Фоменко Н. А. Правова педагогіка. Херсон: ОЛДІ, 2015. 326 с.

Викладач

Наталія КИРСТА

доцент кафедри теорії та методики

дошкільної і спеціальної освіти